

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2015-08-26

Närvarande: F.d. justitieråden Susanne Billum och Leif Thorsson samt justitierådet Kristina Ståhl.

Ändringar i kulturmiljölagen

Enligt en lagrådsremiss den 11 juni 2015 (Kulturdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i kulturmiljölagen (1988:950),
2. lag om ändring i lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Catharina Adlercreutz.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i kulturmiljölagen

6 kap. 7 §

De lagändringar som föreslås i remissen föranleds av en omarbetning av det EU-direktiv om återlämnande av vissa olagligen utförda

kulturföremål vilket ligger till grund för 6 kap. kulturmiljölagen. Lagändringarna ansluter därför nära till det omarbetade direktivet.

I 6 kap. 7 § föreslås sålunda ett nytt andra stycke vilket anger nya icke uttömmande kriterier för vilka omständigheter som ska beaktas vid bedömningen av om innehavaren av ett kulturföremål visat vederbörlig omsorg och uppmärksamhet vid anskaffandet. Syftet är att främja en enhetlig tolkning inom EU av begreppet vederbörlig omsorg och uppmärksamhet. Stycket motsvarar andra stycket i artikel 10 i det omarbetade direktivet.

I remissen föreslås däremot ingen ändring av paragrafens första stycke, bortsett från att sista meningen fått bilda ett eget tredje stycke. Av författningskommentaren att döma anses innehållet i första stycket motsvara innehållet i första stycket av artikel 10 i det omarbetade direktivet. Den materiella betydelsen är dock en annan än i den motsvarande bestämmelsen i direktivet.

I direktivet anges sålunda att en förutsättning för att innehavaren av kulturföremålet ska kunna få skälig ersättning är att "innehavaren bevisligen har visat vederbörlig omsorg och uppmärksamhet vid anskaffandet av föremålet" (fr. "le possesseur prouve qu'il a exercé la diligence requise lors de l'acquisition du bien"; eng. "the possessor demonstrates that he exercised due care and attention in acquiring the object"). Den svenska lagtexten anger däremot som förutsättning att "innehavaren visat tillräcklig omsorg och uppmärksamhet vid anskaffandet av föremålet och i fråga om hur föremålet förts bort från den återkrävande staten".

Lagrådet anser att den svenska lagtexten därmed inte återger hela det krav som uppställs i direktivet, nämligen att innehavaren ska bevisa att han eller hon har visat vederbörlig omsorg och uppmärksam-

het vid anskaffningen. Att ha visat omsorg är inte detsamma som att bevisa att omsorg visats. Det är alltså inte endast fråga om en bevisbörderegulering, såsom angetts vid föredragningen, utan även om ett förhöjt krav på innehavarens utredning (alltså en beviskravsregel). Lagrådet ifrågasätter också om inte uttrycket "tillräcklig omsorg" bör ersättas med "vederbörlig omsorg" såsom i direktivet (jfr det föreslagna andra stycket, där det senare uttrycket används). Lagrådet finner det dessutom oklart vad det sista ledet i den aktuella meningen ("och i fråga om hur föremålet förts bort från den återkrävande staten"), vilket saknar motsvarighet i direktivet, avses innebära och förordar att det utgår.

Lagrådet anser sammanfattningsvis att paragrafens första stycke bör omformuleras så att det sakligt och formellt ansluter till den motsvarande bestämmelsen i direktivet.

Förslaget till lag om ändring i lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.